

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 395/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ikärajan asettamisesta energiajuomien myyntiin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Noora Fagerströmin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 395/2025 vp:

Miten hallitus aikoo puuttua energiajuomien käytön lisääntymiseen, ja onko energiajuomille mahdollista asettaa 15 vuoden ikäraja terveys- ja turvallisuussyihin vedoten?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Energiajuomat ovat elintarvikkeita. Elintarvikelainsäädännön keskeinen periaate on, että markkinoilla saa olla ainoastaan turvallisia elintarvikkeita. Elintarvikelainsäädäntö ei nykyisellään mahdollista yksittäisen tuoteryhmän myynnin rajoittamista tai kieltämistä, ja mahdollinen kansallinen säädösehdotus ikärajan asettamiseksi energiajuomien myynnille olisi toimitettava Euroopan komission hyväksyttäväksi ennen kuin se voidaan panna kansallisesti täytäntöön. Energiajuomien ja muiden runsaasti kofeiinia sisältävien elintarvikkeiden koostumuksen tai markkinoinnin sääntelyä tulisivat ensisijaisesti kehittää EU-tasolla yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen aikaansaamiseksi. EU:ssa on kuitenkin voimassa joitakin kansallisia rajoituksia energiajuomien myynnille. Rajoituksia on toteutettu lähinnä jäsenvaltioiden kansallisen terveydensuojelulainsäädännön nojalla.

Suomessa ei ole tällä hetkellä erityisiä energiajuomien myyntikieltoja. Ruokavirasto katsoo kuitenkin, että kofeiinia sisältävien tehostettujen elintarvikkeiden kofeiinipitoisuuden on oltava turvallinen tyypillisellä annoksella. Tyypillinen annos on annos, joka voidaan odottaa nautittavaksi kerralla tai lyhyessä ajassa, kuten pullo (500 ml tai 330 ml) tai tölkki (330 ml tai 250 ml) energiajuomia tai muita kofeiinia sisältäviä virvoitusjuomia. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA:n vahvistama kofeiinin turvallinen kerta-annosraja on 200 mg. Ruokavirasto on ohjeistanut, että energiajuomapakkauksissa tulee olla käyttöohjeena suurin vuorokautinen käyttömäärä tarkasti ilmaistuna, esimerkiksi ”Korkeintaan kaksi tölkillistä päivässä”.

Lainsäädännön muuttaminen siten, että energiajuomien myynnille asetettaisiin ikäraja, edellyttää riittävää näyttöä lasten ja nuorten energiajuomien käytöstä ja erityisesti kofeiinin saannista eri lähteistä. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos (THL) on käynnistänyt Nuorten

ravitsemustutkimuksen 2024-2025. Tutkimuksessa selvitetään myös 12–18-vuotiaiden energiajuomien käyttöä. Tiedonkeruu on saatu päätökseen ja tuloksia saadaan vuoden 2026 aikana. Kun tutkimustietoa on saatu, on ministeriö valmis ryhtymään toimiin, mikäli lainsäädäntöä on perusteltua muuttaa.

Elintarvikealan toimijat voivat omalta osaltaan vaikuttaa lasten ja nuorten ostokäyttäytymiseen tuotteiden markkinoinnin huolellisella suunnittelulla ja tuotteiden sijoittelulla myymälöissä. Vähittäiskaupat voivat myös perustuslain turvaaman elinkeinovapauden puitteissa valita asiakkaansa edellyttäen, että valinta ei ole syrjivää. Eräät kauppiat ovatkin joko koulujen tai vanhempien toivomuksesta tai omasta aloitteestaan rajoittaneen energiajuomien myyntiä lapsille. Ikärajaksi on tällöin yleensä asetettu 15 vuotta.

Valtion ravitsemusneuvottelukunta, maa- ja metsätalousministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö julkistivat kesäkuussa 2017 elintarvikealan sidosryhmien kanssa yhteistyönä kehitetyn ravitsemussitoumus –toimintamallin, jolla kannustetaan ruoka-alan toimijoita edistämään ruokavalion ravitsemuslaatua ja ravitsemusvastuullisia toimintatapoja (www.sitoumus2050.fi). Ravitsemussitoumuksia voi tehdä myös lapsille suunnattujen tuotteiden markkinointiin liittyen. Maa- ja metsätalousministeriö kannustaa kaupan ketjuja tekemään ravitsemussitoumuksen energiajuomien myynnin rajoittamisesta lapsille.

Tutkimushankkeen ja suositusten lisäksi Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä lakialoite (LA 45/2024 vp) energiajuomien myynnin rajoittamiseksi. Aloitteessa ehdotetaan elintarvikelakia (297/2021) muutettavaksi siten, että energiajuomien myynti alle 18-vuotiaille kielletään. Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokunnan käsiteltäväksi 2.5.2025, mutta sen käsittely on vielä kesken.

Helsingissä 2.12.2025

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/34871/2025-MMM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: